

AXBOROT KUTUBXONA MUASSALARINING METODIK ISHLARI

Mambetova Ayxan Abat qizi

Ózbekiston Davlat san'at va madaniyat instituti
Nukus filiali 4-bosqish talabasi

Ilmiy rahbar: **Xudaybergenova Marjan**

ANNOTATSIYA

Ushbu maqolada kutubxonalarning metodik ishlari, metodik ishlarni tashkil etishning prinsiplari, shakillari va zamonaviy usullari haqidagi malumotlar bayon etilgan.

Kalit soʻzlar: Metodik uslub, metodik markazlar, ilmiylik princip, metodik qollanmalar.

Metodik uslub. Bul qidirish yoʻli. Qandaydir bir maqsadga erishish uchun yechim hisoblanadi. Bajariladigan ishlarning umumiyliigi bilan bogʻliq uslublarning tartibga solinishi metodik tushunchaning mazmunin tashkil etadi. Masalan, kitob oʻquvchilarga xizmat koʻrsatish metodikasi, adabiyotlar bibliografik tafsiflash tuzish metodikasi.

Metodik taminlash ishlarin “metodik markazlar” dep nomlanuvchi kutubxonalar amalga ochiradi. Metodik markazlar kutubxona va axborot tarmoqlari ilmiy metodik ishlarni va metodik raxbarlikni amalga oshiruvchi markaziy kutubxona sanaladi. Bular:

1. Oʻzbekiston Milliy kutubxonsi Respublika metodik markazi
2. Boshqarmalar ora kengashining ishki organi orqali
3. M. Ulugʻbek nomidagi Milliy universitetning ilmiy kutubxonasi. Yoqori taʻlim
4. Qoraqalpogʻiston respublikasi, viloyatlar va Toshkent shahri AKMlari, muassasa metodik markazlari orqali amalga oshiriladi.

Metodik xizmat tizimin tuziahta bir qotar prinsiplarga asoslanadi. Bu princilar 2ga ajratiladi;

1) Kutubxonachilik ishi nazaryasi va amaliyotidagi zarur prinsiplarga assoslangan ilmilik, foallik, guruhlarga ajiratish kabi umumiy prinsiplar;

2) Bosh mavzuni ajiratib tafsiya etish, kutubxonalar bilan bilvosita munosabatta boʻlish, tezlik doim va rejali kabi asosli prinsiplar hisoblanadi;

Metodik ishlarda ilmiylik principga amal qilsh barcha metodik maslahatlar kutubxonachilik ishi nazaryasi va amaliyoti fanining eng soʻngi yutuqlari asossinda ilmiy asosalangan va tajribada sinalgan boʻlishi lozim.

Metodik markazlar o'zlarining faoliyatini guruhlariga ajratgan holda kutubxonalar turlari va tiplari kutubxonachi xodimlarning malumoti, vazifasi, amaliy tajribasini hisobga olgan holda tashkil etiladi.

Metodik ishlarni amalga oshirishda har xil shakillar va uslublardan foydalaniladi. Ular tarkibiga quyidagilar kiradi:

- Kitobxonlarga xizmat ko'rsatish,
- Maslahatlar,
- Axborotni ko'rip chiqish,
- Metodik qollanmalar yaratish,
- Ishlarni va yo'l-yo'riqlar tuzish,
- Seminar va konferensiyalar tashkil etish,
- Kurs va amaliyot mashinlarini tuzish v.h.

Metodik yordam va uni amalga oshirish uslublariga qarab, ular 3 shakilga ajratish mumkin.

- Og'izaki shakillar – tafsirlar, bayonotlar va abzorlar;
- Bosma shakillar – metodik qollanmalar axborot materiallari;
- Ko'rgizma shakillar – bannerlar, kino va tevideyelardan foydalanish, yana da faol ishlarni joriy etish bilan kutubxonalarda kechalar tashkil etish, amaliy tadbirlarni ko'rsatish;

Maslahatlar. Ular mazmuniga binoan har xil va shakli bo'yicha yakka tartibdagi, guruhli va umumiy bo'ladi. Yakka tartibdagi maslahatlar maslahatchi va kutubxonachi ortasida bo'ladi. Guruhli maslahatlar bir vaqtning o'zida bir nechta insonlarga beriladi, o'z mazmuniga ko'ra ular umumiylik xarakterdagi yoki boshidan belgilangan mavzuga binoan bo'ladi. Umumiy maslahatlar seminar, yig'inlar, konferensiya qatnashuvlari og'izaki va yozma shaklda beriladigan savollar asosida o'tkaziladi.

Metodik qollanmalar orasida aniq ishchi xarakteri yuqori bo'lgan xabarlar qollanmasi: kadrlar tayyorlash bo'yicha turli mashinlar o'tkazishga tegishli qollanma; ularni joriy etishga tegishli rasmiy qoydalar va ko'rsatmalardan iborat yo'l ko'rsatkichli metodik qollanma bo'lishi mumkin.

Metodik materiallar metodik maktub shaklida, zarur vazifalarni bajarishga, joriy etishga va boshqalarga yordam berishda zarur tafsiranoma xarakterdagi bosma maslahatlar yoki yo'l ko'rsatkichi metodik maktub shakliga ega bo'lishi mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI: (REFERENCES)

1. Maxmudov M.X. Kutubxona – axborot faoliyatini boshqarish. Darslik. Toshkent. 2009.
2. Davlatov S.X, Nosirov O‘, Berdiyeva Z.Sh, O‘rozov A.N. Kutubxonashunoslik. O‘quv qo‘llanma. Toshkent. 2021.-423 b.
3. Yuldashev I.J, Nosirov O‘. Kutubxona – axborot xizmati: nazariyasi va amaliyoti. O‘quv qo‘llanma. Toshkent. 2021.-352 b.